

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 900/2017
07.09.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Катарине Манојловић-Андрић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић адвокат из ..., против тужене „ББ“ из ..., чији су пуномоћници Борис Богдановић и Предраг Брајковић адвокати из ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6973/16 од 26.10.2016. године, у седници већа одржаној дана 07.09.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6973/16 од 26.10.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 699/15 од 18.03.2016. године, ставом првом изреке, одбијен је приговор литиспенденције. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље АА из ... и утврђено да је ништава одредба члана 3. став 3. тачка 4. и одредба члана 5. став 2. уговора о стамбеном кредиту број ..., закљученог између тужиље и тужене „ББ“ ..., дана 10.04.2008. године. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у преосталом делу којим је тражила да суд утврди да је ништав уговор о стамбеном кредиту број ..., закључен дана 10.04.2008. године између тужиље и тужене „ББ“ ..., осим одредаба наведених у ставу другом изреке пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужиља да на име трошкова парничног поступка исплати туженој износ од 115.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6973/16 од 26.10.2016. године одбијене су као неосноване жалбе тужиље и тужене и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 699/15 од 18.03.2016. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане другостепене пресуде, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11 ... 55/14 - у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су 10.04.2008. године закључиле уговор о стамбеном кредиту. Тим уговором тужена банка одобрила је тужиљи стамбени кредит за куповину стана површине 82,22м² у улици ... број ... у ..., у износу од 165.510,04 швајцарска франка у динарској противвредности по куповном курсу тужене банке на дан пуштања кредита у течај. Тужилја се обавезала да ће одобрени кредит вратити у месечним отплатним ратама - у року од 358 месеци, и да ће кроз месечне ануитете плаћати уговорену камату по променљивој каматној стопи, која у време закључења уговора износи 3,9% на годишњем нивоу, као и да ће у случају задоцњења у испуњењу било које обавезе према туженој банци платити затезну камату по стопи утврђеној важећом пословном политиком тужене. Уговорено је и да тужена банка задржава право измене уговорене каматне стопе у зависности од промене основне каматне стопе, формиране на основу трошкова износа финансирања које сноси банка и тржишних услова пословања, као и у зависности од пословне политике банке. Анексом уговора о кредиту, закљученим 13.04.2011. године, странке су измениле члан 3. став 1. тачка 1. основног уговора о кредиту, тако што су висину уговорене камате за период од 01.03.2011. године до 31.12.2011. године одредиле по стопи од 5,50% на годишњем нивоу, а од 01.01.2012. године по стопи од 4,9% на годишњем нивоу. Тужена банка је 31.03.2015. године упутила обавештење тужиљи да је, у складу са Одлуком о мерама за очување стабилности финансијског система у вези са кредитима индексираним у страној валути („Службени гласник Републике Србије“, број 21/15), износ од 11.434,45 швајцарских франака урачунала у превремену отплату кредита, и уз то обавештење тужилја доставила измењени план отплате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су, утврдивши ништавост члана 3. став 3. тачка 4. и члана 5. став 2. уговора о кредиту, правилном применом материјалног права одбили тужбени захтев за утврђење ништавости тог уговора и у преосталом делу.

У конкретном случају, утврђење ништавости одредби уговора које дају право туженој да мења уговорену каматну стопу у зависности од промене основне каматне стопе и пословне политике банке, односно да у случају доцње или

неизмирења било које обавезе тужиле обрачуна затезну камату по стопи која је утврђена важећом пословном политиком банке, нема за последицу ништавост оспореног уговора у целости. Такав закључак произилази из одредбе члана 105. Закона о облигационим односима, којом је прописано: да ништавост неке одредбе уговора не повлачи и ништавост самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен (став први), односно да ће уговор остати на снази чак и ако је ништава одредба била услов и одлучујућа побуда, у случају кад је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње (став други).

Неосновано се ревизијом тужиле указује на погрешну примену наведене законске одредбе. Побуда да тужилца закључи уговор са туженом банком била је тада најнижа каматна стопа коју је тужена банка понудила, што произилази из исказа тужиле. Међутим, одредбе уговора чија је ништавост утврђена нису, нити су могле бити одлучујућа побуда за закључење оспореног уговора. Наиме, није логично да су одредбе уговора којим је тужена банка уговорила право да висину уговорене камате мења у складу са актима своје пословне политике, односно да обрачунава и наплаћује затезну камату по стопи утврђеној њеном пословном политиком, чија ништавост је утврђена, биле одлучујући мотив за тужилцу да закључи спорни уговор. Нису основани ни ревизијски наводи о погрешној примени одредби чланова 46. став 2. и 47. Закона о облигационим односима, јер утврђењем ништавости означених одредби уговора обавеза тужиле није постала неодређена, односно неодређива. Уговорна обавеза тужиле јасно је одређена чланом 1. уговора, како у погледу висине главног дуга, тако и у погледу стопе уговорене камате, док се на њену обавезу плаћања затезне камате у случају доцње са испуњењем обавезе примењују одредбе закона - Закона о облигационим односима и Закона о затезној камати.

Нема ни неправилне примене одредбе члана 141. Закона о облигационим односима, на коју се такође указује тужилином ревизијом. Наведеном одредбом уређен је правни институт зеленашког уговора тако што је, ставом првим, прописано да је ништав уговор који неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу, уговори за себе или за неког трећег корист која је у очигледној несразмери са оним што је он другом дао или учинио, или се обавезао дати или учинити. У овом случају, не постоје околности субјективне природе предвиђене наведеном одредбом. Тужилца се у време закључења оспореног уговора није налазила у стању нужде, имајући у виду чињеницу утврђену из њеног исказа да је са породицом живела у стану површине око 70 м² у својини њеног супруга, нити је њено материјално стање било тешко, јер је била запослена и радом остваривала приход. Тужилца се не може основано позивати на недовољно искуство или лакомисленост, с'обзиром да је радила у другој банци, и што је сваком грађанину позната могућност промене курса стране валуте, при чему обим те промене није

од значаја за ништавост уговора, а евентуално може бити релевантан за раскид уговора због промењених околности, у смислу члана 133. Закона о облигационим односима.

Неосновани су и ревизијски наводи о пропусту нижестепених судова да одлуче о захтеву за утврђење ништавости члана 1. став 1. спорног уговора о стамбеном кредиту, који је тужила у поднетој тужби истакла као други тужбени захтев, у смислу члана 197. став 2. ЗПП. Одлуку да одбије тужбени захтев за утврђење ништавости уговора, осим одредаба члана 3. став 3. тачка 4. и члана 5. став 2, одлучено је и о захтеву за утврђење ништавости члана 1. став 1. тог уговора. Иначе, том одредбом је уговорена валутна клаузула, што је правно допуштено и заснива се на одредби члана 34. став 8. Закона о девизном пословању, као и на одредби члана 395. Закона о облигационим односима.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић